

Asia: VN/21868/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry puoltaa alueellisen opintolainahyvityksen kokeilemistä itäisessä Suomessa. Kokeilualueen kunnissa ei ole mahdollisuutta opiskella korkeakoulussa, joten väijäämättä nuori lähtee opiskelemaan muualle. Yleensä kotiseudulle ei enää palata, vaan jäädytään töihin isompiin kasvukeskuksiin. Esim. Pohjois-Karjalassa on valtava osaajapula myös näissä kokeilualueeksi suunnitelluissa kunnissa. Samaan aikaan väestömme ikääntyy ja tällä kokeilulla on suuri merkitys alueen elinvoimaisuudelle. Tarvitsemme työntekijöitä harvaan asutulle maaseudulle.

Kyseessä on myös turvallisuustekijä, että pidämme koko Suomen asuttuna ja elinvoimaisena.

2. Lausunnonantajan näkemykset lakiehdotuksista ja säännöskohtaisista perusteluista

Tämän ns. Norjan mallin toimivuuden kannalta olennaista on ollut se, että jo opintojen varhaisessa vaiheessa opiskelija tietää edun hyödyntämisen olevan mahdollista. Tämä puoltaisi sitä, että jo kokeiluvaihe olisi riittävän pitkä, käytännössä 5-6 vuotta koska silloin suunnilleen nähtäisiin oikeasti vaikuttaako tämä sellaisiin, jotka nyt ovat opintojaan aloittelemassa tai jopa opintopaikkaa valitsemassa. Kokeilussa varmasti syntyy houkutus joillekin testailla sitäkin, mitä pidetään riittävänä lainojen anteeksiantamisen osalta miten paljon paikkakunnalla oikeasti pitää olla. Työskentely on yksi hyvä lainsäädännöllinen ankkuri ja toinen tässä tarpeellinen Kotikuntalain 2 §:n 2 ja 3 momentit.

Norjan malli kannustaa pitkäkestoiseen viipymiseen alueella, hyvityksen määrä on maltillinen ja edellyttää ”nollautumiseen” että alueella ollaan 10 vuotta. Tätä voisi miettiä, että pitäisikö laskentakaava olla pidempään pysymiseen kannustava lopullisen lain valmistelemisen yhteydessä.

Norjassa tähän sääntelyyn on kytketty kiinteästi samaan mekanismiin toinenkin tukimuoto harvaanasuttujen alueiden osalta. Siellä on uusille yrityksille annettu vapautus työnantajamaksuista, jonka toivomme lainvalmisteelijoiden myös huomioivan. Toinen asia liittyy tuen kohdentamiseen. Tutkintoja maakunnassa tekevät ja työelämään siirtyvät joko pysyvät tai ovat pysymättä sen mukaan miten perheen perustaneet puoliset molemmat työllistyvät. Mutta tyyppillisesti toinen puolisoista on tässä vaiheessa työelämän ulkopuolella pienten lasten takia. Näkisimme tärkeänä, että työhön rinnastettaisiin selkeästi myös perhe- ja hoitovapaalla olevat.

3. Lausunnonantajan yleiskommentit esityksestä

Miksi rajata kokeilu korkeakouluopiskelijoihin? Työntekijäpula ei koske vain lääkäreitä, sairaanhoitajia ja insinöörejä. Suurin osa opintovelallisista on tosin korkeakouluopiskelijoita ja heillä on suhteessa enemmän velkaa. Pulaa on kuitenkin jo kaikilla aloilla osaajista.

Blomberg Merja
Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry